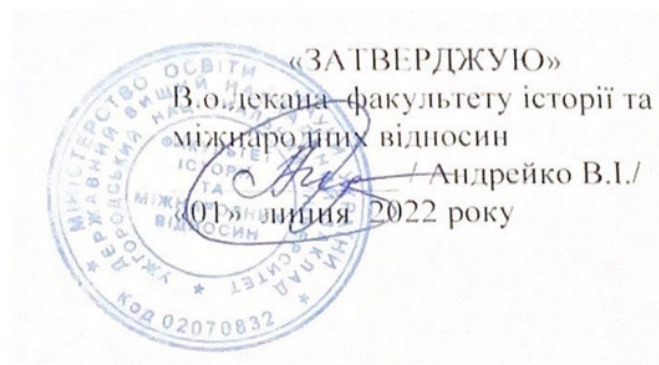

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Менеджмент»
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» для здобувачів вищої освіти галузі знань 07 **Управління та адміністрування** спеціальності 073 «**Менеджмент**» освітньої програми «**Менеджмент**».

Укладач: Зеліч В.В., доцент, к.е.н., доцент кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні *кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту*

протокол № 12 від «30» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Дюгованець О.М.

Схвалено науково-методичною комісією *факультету історії та міжнародних відносин* протокол № 9 від «01» липня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Мишко С.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	2-й	3-й
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 60	3-й	5-й
	Лекції:	
	32	14
	Практичні (семінарські):	
	28	4
Вид підсумкового контролю: модуль	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне чи письмове опитування – залік	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення курсу «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» - формування у студентів розуміння системи цінностей, поглядів, норм поведінки ділових людей, засвоєння студентами основних теоретичних положень та вироблення необхідних практичних навичок, що дозволяють підвищити її ефективність в управлінській діяльності. Має ознайомити майбутніх фахівців із загальними закономірностями взаємодії бізнесу і суспільства, з використанням СВ в управлінні організаціями та розвинути моральну свідомість їхньої соціально-відповідальної поведінки.

Актуальність вивчення дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» в Україні посилюється тією обставиною, що вітчизняне господарське середовище не пройшло у своєму історичному розвитку необхідних етапів, які у західному суспільстві призвели до усвідомлення важливості філософії соціальної відповідальності. Разом з тим, неефективність більшості систем утворюючих інститутів вітчизняного ринкового середовища актуалізує потребу у формуванні національної моделі соціальної відповідальності в межах тріади «бізнес – влада – суспільство». Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової комунікації або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Вивчаючи проблеми курсу «Етика бізнесу та соціальна відповідальність», студенти повинні освоїти знання: сутності етики, культури, норм поведінки; організації взаємодії ділових партнерів; сучасних методів оцінки ділових партнерів; форм ділового спілкування; невербальних та вербальних засобів спілкування; колективного обговорення ділових проблем.

Освоєння курсу «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» передбачає оволодіння студентами навичок та вмінь: застосування правил поведінки ділової людини; сприйняття інформації в різних формах та різними способами; ефективного використання невербальних засобів; організувати і проводити співбесіду.

Вивчення курсу «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» як дисципліна розглядає загальну методологію теорії філософії, етики, психології, соціології, конфліктології основ міжнародного права тощо. Вона базується на загальній теорії менеджменту, охоплює широке коло питань одного з конкретних предметних напрямків теорії та практики управління. Набуті в процесі вивчення дисципліни знання, вміння та навички мають безпосередній вихід на спеціаліста.

Рівень засвоєння матеріалу курсу носить комплексний характер і є:

- ознайомчим – вивчення базової теорії, методів та практики спілкування, сучасних форм та способів спілкування, ознайомлення з зарубіжним та вітчизняним досвідом;
- репродуктивним – набуття та закріплення навичок та вмінь розробки та реалізації способів отримання та передавання ділової інформації;
- креативним – обговорення дискусійних аспектів актуальної проблематики курсу, підвищення культури спілкування, вирішення конфліктних ситуацій тощо.

Засвоєння визначається технологією викладання дисципліни: вивчення матеріалу на лекціях (ознайомчий рівень), виконання завдань для самостійної роботи, індивідуальна робота та консультації з викладачем (репродуктивний рівень) та вирішення практичних завдань, розгляд конкретних ситуацій на практичних заняттях (креативний рівень).

Мета вивчення дисципліни – формування у фахівців базових знань з теорії та практики етики бізнесу та корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завдання вивчення дисципліни:

Очікувані результати (набути компетентність) – після вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен знати: концептуальні основи розвитку КСВ; зміст Глобального договору ООН; місце КСВ в системі управління організацією; особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку; принципи чесної конкуренції, етичної поведінки

компаній щодо партнерів та соціально-відповідального маркетингу; екологічні аспекти КСВ, стандарти екологічного менеджменту (ISO 14001, 14000); зміст, структуру і вимоги міжнародних стандартів звітності, особливості соціальної звітності в Україні;

уміти:

- ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування заінтересованих сторін організації з позицій концепції КСВ;

- спираючись на стандарти МОП, Європейського Союзу і національного законодавства забезпечувати дотримання принципів Глобального договору у сфері праці (принципи 3, 4, 5 і 6) ;

- узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм КСВ;

- застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень;

- збирати й оцінювати інформацію з СВ для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;

- розробляти етичні кодекси організацій, фахівців різних професій;

- на основі інформаційної політики організації поширювати інформацію про СВ;

- аналізувати соціальну звітність організації і готувати необхідну інформацію для її формування;

- за допомогою сучасного методичного інструментарію розробляти систему моніторингу ефективності діяльності організації у сфері СВ та оцінювати результативність програм;

- розробляти та впроваджувати процедури здійснення соціального аудиту;

- аналізувати нефінансові ризики, пов'язані з діяльністю організації та розробляти заходи із їхнього запобігання або зниження.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

загальних:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (31).

2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (32).

3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (33).

4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (34).

5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (39).

6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (314).

Спеціальні компетентності:

- Здатність коректно застосовувати методи, прийоми та інструменти маркетингу (С5).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр 1.1.17 за ОП Основи організації бізнесу

Шифр 1.1.18 за ОП Бізнес - планування

Шифр 1.1.20 за ОП Менеджмент

Шифр 1.1.21 за ОП Маркетинг

Шифр 1.1.27 за ОП Теорія організації

Шифр 1.1.28 за ОП Реклама і стимулювання збуту

Шифр 1.1.30 за ОП Маркетингові комунікації

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Менеджмент**» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Р1. Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів провадження маркетингової діяльності.	ПРН 1.
Р3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.	ПРН 3.
Р10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.	ПРН 10.
Р11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід і здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.	ПРН 11.
Р12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	ПРН 12.
Р15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.	ПРН 15.
Р18. Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.	ПРН 18.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Етика бізнесу та соціальна відповідальність**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Проявляти знання та вміння теоретичних основ та принципів провадження етики бізнесу та соціальної відповідальності.	Р 1.
Орієнтуватися у теорії етики бізнесу та соціальної відповідальності, знати функції менеджменту, вміти застосувати етичні закони. Знати сучасні концепції лідерства.	Р 3.
Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.	Р 10.
Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід і здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.	Р 11.
Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	Р 12.
Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.	Р 15.
Демонструвати відповідальність у ставленні до моральних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства у професійній маркетинговій діяльності.	Р 18.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: складання заліку; письмове тестування; підготовка індивідуальних наукових робіт, доповідей по відповідних питаннях; доповіді – презентації по тематичних питаннях, розв'язування практичних ситуаційних завдань тощо.

Методи навчання: лекції, практичні (семінарські) заняття, дискусія, виконання індивідуального завдання, есе, консультації, самостійна робота.

Застосування стандартних методів навчання: лекції (інформаційні, аналітичні, проблемні, із застосуванням ігрових методів), в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення та інших ТЗН; практичні заняття; індивідуальні завдання; самостійну роботу студентів; диспути, дискусії та інші форми навчання (стандартизовані тести, аналітичні звіти та доповіді, презентації та виступи на наукових заходах).

Застосування інтерактивних методів навчання: інтерактивні стратегії навчання для заохочення мовлення: виступ, мозковий штурм, обговорення; індивідуальна участь: case-study навчання, exitslips (підсумкове письмове завдання), робота над помилками, опитування, метод «запитай в того, хто знає»; колективна участь: обмін партнерами, метод «викладач-студент», дебати, оптиміст/песиміст, експертна оцінка; діяльність в групах: ротація, перегляд і аналіз фільмів;

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування; виступ на семінарських заняттях; підготовка тематичної доповіді, есе чи презентації.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота; письмове тестування з теми (модулю).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Поточний контроль — регулярний контроль рівня засвоєння матеріалу на лекціях, семінарських і практичних заняттях. Застосовується він з метою перевірки підготовленості студентів для виконання конкретних навчальних завдань.

Модульний контроль – процедура визначення рівня засвоєння студентом навчального матеріалу відповідної дисципліни.

Підсумковий контроль знань студентів проводиться з метою оцінювання результатів вивчення дисципліни. Здійснюється у формі опитування за визначеними темами.

Формами поточного контролю є: семінарське заняття — форма навчального заняття, на якому відбувається обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти готують тези виступів, доповіді чи доповіді-презентації. Під час семінарського заняття передбачається проведення дискусій.

Мета дискусії — виявити відмінності в розумінні питання і у творчій суперечці дійти до спільної точки зору. Змістовна самостійна робота студента полягає у накопиченні необхідних знань з теми семінарського заняття. У робочій програмі та методичних матеріалах подано плани занять, основна та додаткова література, теми для опрацювання, контрольні питання по темах (обговорення під час семінару).

Практичне заняття — форма навчального заняття, під час якого студенти детально вивчають окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та набувають вмінь і навичок їх практичного застосування. Практичні заняття мають різну форму. Так, вони можуть проходити у вигляді самостійного виконання студентами завдань та подальшого аналізу типових помилок разом із викладачем та за участю інших студентів. Передбачається активна групова робота студентів, які готуватимуть групові проекти за певними темами, представлятимуть їх перед студентською аудиторією для обговорення.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою; шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) та національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно, зараховано, не зараховано). Тестування, опитування, дискусії, презентації, письмові есе, самоконтроль і самооцінка, модульні контрольні роботи, усні заліки. Оцінка знань, умінь і практичних навичок студента з навчальної дисципліни «**Етика бізнесу та соціальна відповідальність**» здійснюється відповідно до графіку (табл. 5.1.)

Таблиця 5.1.

Модуль 1, 2 курс, 3 семестр	
Поточний контроль за змістовим модулем №1	
Поточний контроль за змістовим модулем №2	
Підсумковий контроль за семестр: залік	

Студенти вивчають дисципліну «**Етика бізнесу та соціальна відповідальність**» протягом одного семестру, тобто один модуль, який складається з двох змістовних модулів. Після виконання змістового модуля (відвідування лекцій, практичних занять і виконання самостійної та індивідуальної роботи) здійснюється поточний контроль – модульна контрольна робота.

Таблиця 5.2.

	Модульна контрольна робота	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Самостійна та індивідуальна робота студента	Всього
ЗМ №1	50 балів	40 балів	10 балів	100 балів
ЗМ №2	50 балів	40 балів	10 балів	100 балів
залік (7 семестр) Середня арифметична сума ЗМ №1 і ЗМ №2				100 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною системою за кожний модуль. З цих 100 балів 50%, тобто 50 балів відводиться на оцінювання модульних контролів в усній, письмовій або письмово-усній формі викладачем в аудиторії. Решта 50 балів також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і контрольних робіт) та індивідуальної роботи студента (практичний компонент – доповідь, реферат, есе, складання термінологічного словника тощо). Теоретична компонента оцінюється в 40 балів, а практична – 10.

Семестрова оцінка виставляється або за результатом модульного контролю (наприклад, студент за результатом модульного контролю набрав 75 (за шкалою ECTS – «С» – за розширеною національною шкалою – «добре»), або підсумкового контролю (залік).

Студент, який у результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше 60 балів і отриманий бал його влаштовує, має право не складати залік із дисципліни. У такому випадку в заліково - екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати залік.

Таблиця 5.3.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за модульний контроль

Поточне оцінювання та самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
Модуль 1, 3 семестр		

Змістовий модуль № 1 (50 балів)					Індивідуаль на робота	Модульний контроль № 1	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	10 балів	Теми 1-5	100 балів
5	10	10	10	5	50 балів	50 балів	
Змістовий модуль № 2 (50 балів)					Індивідуаль на робота	Модульний контроль № 2	
Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	10 балів	Теми 6-10	100 балів
10	5	5	10	10	50 балів	50 балів	
Підсумковий контроль: залік 100 балів							

Поточне оцінювання за два змістовні модулі здійснюється за трьома складовими:

- контроль систематичності й активності роботи студента протягом семестру (40 балів);
- контроль самостійної та індивідуальної роботи (10 балів);
- контроль за виконанням модульного завдання (50 балів).

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у письмовій, усній чи письмово-усній формі, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. Викладач за індивідуальну роботу та активність студента під час занять з даної дисципліни на протязі семестру використовує 50-бальну систему оцінювання – 10 (практична компонента) і 40 балів (теоретична компонента) відповідно.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Питання до підсумкового контролю передбачають охоплення та перевірку рівня теоретичних і практичних знань студентів. Під час опитування (заліку чи екзамену) студент дає відповідь на три основні запитання, які охоплюють увесь курс навчальної дисципліни. У разі потреби викладач ставить додаткові запитання.

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі заліку. До них допускаються всі студенти, за виключенням тих, які не виконали елементи навчального плану. Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше 60 балів зобов'язаний скласти залік із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку оцінені менш ніж 60 балів, він (вона) рахується такими, що не здали підсумковий контроль. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці 5.4.:

Таблиця 5.4.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання самостійної роботи – підготовки і захисту доповідей і рефератів та анотованих аналітичних оглядів наукових статей і публікацій у періодичних виданнях, а також монографіях і збірниках наукових праць.

Оцінка за будь-який вид самостійної роботи складається з трьох складових: 1) актуальна тематика обраної теми, 2) впевнений захист, 3) виконаний згідно наданих вище вимог – така робота заслуговує на 10 балів.

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у кожному змістовному модулі. Для оцінки представляються такі види робіт, які оцінюються в 10 балів: або підготовка рефератів, доповідей тощо, або поглиблене опрацювання першоджерел і наукових статей, або виконання індивідуальних контрольних, практичних і ситуаційних завдань.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах 40 балів у кожному змістовному модулі. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. Модульний контроль та залік приймаються у письмово-усній формі, для чого розробляються варіанти завдань та екзаменаційні білети.

Таблиця 5.5.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4×10 балів	40	4×10 балів	40
*Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація, есе, індивідуальне завдання	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* можливий вид діяльності здобувача у випадку дистанційного навчання (тестові завдання на платформі Moodle)

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням рекомендується застосовувати наступні рівні навчальних досягнень студентів, які повністю розкривають майстерність володіння теоретичними та практичними компонентами дисципліни. Дають змогу зрозуміти, чітко структурувати необхідні вміння та критерії щодо відповіді студента.

Таблиця 5.6.

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень Студент	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
	100...90	- вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує	- може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання

Відмінний		<p>відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; - вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань. 	<p>завдання й оцінити результати власної практичної діяльності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; - вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
Достатній	89...70	<ul style="list-style-type: none"> - вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці. 	<ul style="list-style-type: none"> - за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; - має стійкі навички виконання завдання.
Задовільний	69...51	<ul style="list-style-type: none"> - володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу. 	<ul style="list-style-type: none"> - має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.
Незадовільний	50...26	<ul style="list-style-type: none"> - має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; - відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки. 	<ul style="list-style-type: none"> - планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
Неприйнятний	25...1	<ul style="list-style-type: none"> - студент не володіє навчальним матеріалом. 	<ul style="list-style-type: none"> - виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Особливості використання засобів діагностики та контролю за умов дистанційного навчання

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням корпоративної мережі Google Meet названі засоби, методи і форми визначаються за домовленістю зі студентським колективом і, в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відео-конференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до гугл-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Корпоративна культура та етика у міжнародному бізнесі.

1. Корпоративна культура: сутність, види та значення у міжнародному бізнесі.
2. Етика у міжнародному бізнесі.
3. Особливості ведення переговорів, з урахуванням етики міжнародного бізнесу.

Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера.

1. Основні поняття та роль етики в діловому житті.
2. Мета, завдання, об'єкт дослідження етики бізнесу.
3. Історична еволюція моральності.
4. Взаємна довіра як основа ділової етики.

Тема 3. Етика і психологія ділового спілкування та діловий етикет.

1. Поняття про ділове спілкування, його особливості. Психологічна природа спілкування.
2. Добір способів ділового спілкування.
3. З історії етикету. Порядок ділових вітань і представлень.
4. Елементи професійного етикету для чоловіків і жінок.

Тема 4. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.

1. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності.
2. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності.
3. Сфери прояву корпоративної соціальної відповідальності.
4. Переваги корпоративної соціальної відповідальності.
5. Регіональні розбіжності та підходи до корпоративної соціальної відповідальності.
6. Суть міжнародних ініціатив та критеріїв ефективності КСВ.

Тема 5. Соціальна відповідальність в системі управління організацією.

1. Модель соціальної відповідальності. Права людини і трудові практики як предмет СВ. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці.
2. Організація діяльності з соціальної відповідальності на підприємствах. Законодавство України у сфері праці.
3. Етичні Кодекси. Етичні питання приватного життя (життя компанії).
4. Права і обов'язки менеджера з соціальної відповідальності.

Тема 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності.

1. Суть та значення відповідального ставлення організації до довкілля.
2. Превентивний підхід організації до вирішення екологічних проблем.
3. Міжнародні документи щодо захисту навколишнього середовища.
4. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.

Тема 7. Імідж особистості: процес створення та шляхи корекції.

1. Сутність, поняття та типологія іміджу особистості.
2. Значення зовнішнього вигляду бізнесмена.
3. Роль спілкування в бізнесі. Вплив іміджу особистості при спілкуванні.
4. Використання фізіономіки і міміки в особистому іміджі бізнесмена.
5. Імідже творчі елементи тіла.
6. Сприйняття і управління враженнями особистості.

Тема 8. Імідж менеджера як ділової людини.

1. Особливості підприємницької іміджології.
2. Напрями вдосконалення іміджу підприємця.
3. Імідж національного виробника.

4. Характерні риси іміджу сучасного бізнесмена.

Тема 9. Сучасні підходи щодо змісту соціальної відповідальності бізнесу.

1. Поняття соціальної відповідальності бізнесу.
2. Переваги соціально-відповідальних корпорацій.
3. Історичні аспекти розвитку соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 10. Корпоративна практика організації соціальної відповідальності.

1. Особливості та перспективи розвитку соціального діалогу і соціальної відповідальності на підприємствах в Україні.
2. Стратегія розвитку соціальної відповідальності в період розбудови корпоративного громадянства.
3. Шляхи покращення результативності показників соціальної політики підприємства.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Форма навчання: денна				Форма навчання: заочна			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна		Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
Змістовний модуль I. Теоретико – методологічні засади етики бізнесу та СВ.								
Тема 1. Корпоративна культура та етика у міжнародному бізнесі.	12	3,2	2,8	6	12	2	1	10,2
Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера.	12	3,2	2,8	6	12	2	1	10,2
Тема 3. Етика і психологія ділового спілкування та діловий етикет.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2
Тема 4. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2
Тема 5. СВ в системі управління організацією.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2
Разом за модуль	60	16	14	30	60	7	2	51
Змістовний модуль II. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності та етики у бізнесі.								
Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	12	3,2	2,8	6	12	2	1	10,2
Тема 7. Імідж особистості: процес створення та шляхи корекції.	12	3,2	2,8	6	12	2	1	10,2
Тема 8. Імідж менеджера як ділової людини.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2

Тема 9. Сучасні підходи щодо змісту соціальної відповідальності бізнесу.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2
Тема 10. Корпоративна практика організації соціальної відповідальності.	12	3,2	2,8	6	12	1	-	10,2
Разом за модуль	60	16	14	30	60	7	2	51
Разом за семестр	120	32	28	60	120	14	4	102

Методичні вказівки по підготовці до практичних занять

Участь у практичних заняттях має бути спрямована не просто на набуття певної суми знань, а головним чином на вироблення уміння і навичок. За допомогою отриманих знань самостійно розбиратися у складних процесах суспільного розвитку. Одним з ефективних засобів активізації студентів на практичних заняттях є проблемне навчання, що сприяє розвитку творчої думки і процесу пізнання.

Практичні заняття можуть набувати різних організаційних форм: «круглий стіл», ділова гра, диспут, конкурс на кращі знання навчального матеріалу, підготовка доповідей. У їх основі – поглиблення якісної підготовки, підвищення ефективності практики, вироблення вміння відстоювати власні переконання, вести творчу дискусію.

Найбільш поширена форма практики – розгорнута бесіда. Вона вимагає знання фактичного матеріалу, уміння аргументовано викласти свої знання в усній формі. При підготовці до практичного заняття треба керуватися такими рекомендаціями:

- Докладно ознайомтесь з темою і планом практичного заняття, кожним із винесених на розгляд питань.
- Замовте у бібліотеці відповідні рекомендовані джерела й літературу, насамперед обов'язкову.
- Прочитайте джерела й основну літературу до кожного з питань практичного заняття, намагаючись осмислити прочитане.
- Законспекуйте необхідний матеріал, виписіть цитати.
- Складіть план і текст свого виступ на практичному занятті з кожного питання.

Потренуйте свій виступ.

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Корпоративна культура та етика у міжнародному бізнесі.	4	2
2	Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера.	2	2
3	Тема 3. Етика і психологія ділового спілкування та діловий етикет.	2	1
4	Тема 4. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності.	4	1
5	Тема 5. СВ в системі управління організацією.	2	1
6	Тема 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності.	4	2
7	Тема 7. Імідж особистості: процес створення та шляхи корекції.	2	2
8	Тема 8. Імідж менеджера як ділової людини.	2	1
9	Тема 9. Сучасні підходи щодо змісту соціальної відповідальності бізнесу.	3	1
10	Тема 10. Корпоративна практика організації соціальної відповідальності.	3	1

Разом	28	14
--------------	-----------	-----------

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Корпоративна культура та етика у міжнародному бізнесі.	6	10,2
2	Тема 2. Значення етики в професійній діяльності менеджера.	6	10,2
3	Тема 3. Етика і психологія ділового спілкування та діловий етикет.	6	10,2
4	Тема 4. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності.	6	10,2
5	Тема 5. СВ в системі управління організацією.	6	10,2
6	Тема 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності.	6	10,2
7	Тема 7. Імідж особистості: процес створення та шляхи корекції.	6	10,2
8	Тема 8. Імідж менеджера як ділової людини.	6	10,2
9.	Тема 9. Сучасні підходи щодо змісту соціальної відповідальності бізнесу.	6	10,2
10.	Тема 10. Корпоративна практика організації соціальної відповідальності.	6	10,2
		60	102

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

I – модуль.

1. Корпоративна культура: сутність, види та значення у міжнародному бізнесі.
2. Етика у міжнародному бізнесі.
3. Особливості ведення переговорів, з урахуванням етики міжнародного бізнесу.
4. Основні поняття. Роль етики в діловому житті.
5. Мета, завдання, об'єкт дослідження етики бізнесу.
6. Історична еволюція моральності.
7. Взаємна довіра як основа ділової етики.
8. Поняття про ділове спілкування, його особливості. Психологічна природа спілкування.
9. Добір способів ділового спілкування.
10. З історії етикету. Порядок ділових вітань і представлень.
11. Елементи професійного етикету для чоловіків і жінок.
12. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності.
13. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності.
14. Сфери прояву корпоративної соціальної відповідальності.
15. Переваги корпоративної соціальної відповідальності.
16. Регіональні розбіжності та підходи до корпоративної соціальної відповідальності.
17. Суть міжнародних ініціатив та критеріїв ефективності СВ.
18. Модель корпоративної соціальної відповідальності.
19. Права людини і трудові практики як предмет СВ.
20. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці.
21. Організація діяльності з корпоративної соціальної відповідальності на підприємствах.
22. Законодавство України у сфері праці.
23. Етичні Кодекси. Етичні питання приватного життя (життя компанії).
24. Права і обов'язки менеджера з корпоративної соціальної відповідальності.

II – модуль.

1. Суть та значення відповідального ставлення організації до довкілля.
2. Превентивний підхід організації до вирішення екологічних проблем.
3. Міжнародні документи щодо захисту навколишнього середовища.
4. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.
5. Імідж особистості: процес створення та шляхи корекції.
6. Типологія іміджу.
7. Значення зовнішнього вигляду.
8. Роль спілкування. Ділова комунікація як значущий засіб забезпечення цілісності і функціонування організації.
9. Використання фізіономіки і міміки.
10. імідже творчі елементи тіла.
11. Сприйняття і управління враженнями.
12. Імідж менеджера як ділової людини.
13. Особливості підприємницької іміджелогії.
14. Напрями вдосконалення іміджу підприємця.
15. Імідж національного виробника.
16. Характерні риси іміджу сучасного бізнесмена.
17. Сучасні підходи щодо змісту соціальної відповідальності бізнесу.
18. Поняття соціальної відповідальності бізнесу.
19. Переваги соціально-відповідальних корпорацій.
20. Історичні аспекти розвитку соціальної відповідальності бізнесу.
21. Корпоративна практика організації соціальної відповідальності.
22. Особливості та перспективи розвитку соціального діалогу і соціальної відповідальності на підприємствах в Україні.
23. Стратегія розвитку соціальної відповідальності в період розбудови корпоративного громадянства.
24. Шляхи покращення результативності показників соціальної політики підприємства.
25. Форми ділової комунікації в бізнесі.
26. Типологія ділових комунікацій.
27. Основні проблеми комунікацій в організації.
28. Ефективні ділові комунікації.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

1. Парадигма розвитку соціальної відповідальності та етики бізнесу.
2. Концептуальні принципи соціального маркетингу.
3. Корпоративна соціальна політика підприємства.
4. Управління етикою і соціальною відповідальністю компанії.
5. Корпоративна етика як спосіб підвищення соціальних якостей підприємства.
6. Особиста і соціальна відповідальність менеджера.
7. Корпоративна соціальна відповідальність: управлінський аспект.
8. Корпоративна соціальна відповідальність: суспільні очікування.
9. Управління СВ компаній, ведучих бізнес у зарубіжних країнах.
10. Парадигма розвитку соціальної відповідальності і етики у бізнесі.
11. Організаційне багатство і «стосункові» активи.
12. Соціальний діалог і КСВ.
13. Проблеми професійної етики.
14. Якість продукції (стандарт ISO 9000).
15. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем.

16. Міжнародний досвід впровадження принципів екологічної відповідальності.
17. Особливості соціальної звітності компаній в Україні.
18. Розвиток відповідального та етичного споживання.
19. Співпраця бізнесу і освіти.
20. Проект міжнародного стандарту з соціальної відповідальності ISO 26000.
21. Впровадження КСВ у практики і процедури компанії.
22. Участь компаній у життєдіяльності громад.
23. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.
24. Показники розвитку внутрішньої КСВ на підприємстві.
25. Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання.
26. Відповідальне управління ланцюгом постачання.
27. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність.
28. Досвід України у впровадженні принципів екологічної відповідальності.
29. Сучасні погляди на етику в міжнародному бізнесі.
30. Сучасний діловий етикет: види та історія розвитку.
31. Аналіз основи ділового етикету і протоколу в різних країнах світу.
32. Розвиток та моделі службової етики в парадигмі міжнародних відносин.
33. Дослідження сутності та структура процесу ділового спілкування в різних країнах світу.
34. Визначення ролі сприйняття та оцінка партнерами один одного.
35. Сучасні технології в невербальних засобах зв'язку.
36. Аналіз ефективності форми ділового спілкування.
37. Роль ділових прийомів: особливості організації та проведення.
38. Концептуальні особливості проведення неформальних ділових прийомів.
39. Досвід створення ділового іміджу чоловіка.
40. Досвід створення ділового іміджу жінки.
41. Розвиток сучасних технологій створення іміджу корпорації в міжнародному бізнесі.
42. Особливості національної етики бізнесу в арабських країнах.
43. Розвиток національних особливостей етики бізнесу у Великій Британії.
44. Дослідження сучасних технологій впровадження національних відмінностей етики бізнесу у Німеччині.
45. Національні особливості етики бізнесу у Франції.
46. Особливості національної етики бізнесу в Іспанії.
47. Розвиток національних особливостей етики бізнесу в Італії.
48. Дослідження сучасних технологій розвитку національних особливостей етики ведення бізнесу у США.
49. Стандарти КСВ та національні особливості етики бізнесу у Канаді.
50. Національні особливості етики та соціальної відповідальності бізнесу в Японії.
51. Розвиток соціальної відповідальності та етичних стандартів бізнесу у Китаї.
52. Особливості соціальної відповідальності та етики бізнесу в Україні.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

- Робоча програма навчальної дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність»;
- Електронний конспект лекцій з дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність»;
- Електронні презентаційні матеріали по темах дисципліни «Етика бізнесу та соціальна відповідальність»
- Індивідуальні теми для самостійного виконання (електронний варіант);
- Навчально - методичні вказівки з курсу «Етика бізнесу та соціальна відповідальність» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» освітніх програм «Менеджмент» Ужгород: ДВНЗ «УжНУ».

- Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; система електронного навчання Moodle; внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.
- Інформаційне та навчально-методичне забезпечення: наукова бібліотека та читальні зали УжНУ; віртуальне навчальне середовище Moodle; Google Meet.
- Навчальні і робочі навчальні плани.
- Графіки навчального процесу.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Соціальна відповідальність: метод. рек. до самостійної роботи для здобув. вищ. освіти освітньої програми «Маркетинг» / А. А. Котвіцька, І. В. Кубарєва, Н. В. Чмихало, О.М. Вороніна. – Х.: Вид-во НФаУ, 2017. – 40 с.
2. Охріменко О. О., Іванова Т. В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» спеціальностей 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ОКР «Магістр» для здобувачів вищої освіти 1 курсу навчання. Розробник: Завідувач кафедри фінансів і банківської справи, д.е.н., проф. Варцаба В.І.: Ужгород. – 2019 р. – 15 с.
4. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: навч. посібник. – Рівне: НУТВП, - 2016 р. – 222 с.
5. Зеліч В.В. Роль та місце корпоративної культури та її вплив на розвиток підприємства. /Зеліч В.В.,// Інфраструктура ринку. – 2017. - Випуск 6 - С. 64 - 69 [Електрон. ресурс].
6. Зеліч В.В., Свистак Н.М. Особливості вибору комунікаційної стратегії на підприємстві. /Зеліч В.В., Свистак Н.М.// Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного бізнесу: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 27 жовтня 2016 р.). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. – С. 125-128.
7. Зеліч В.В., Балко О.Ю. Корпоративна культура організації її роль та вплив на управління розвитком підприємства. /Зеліч В.В., Балко О.Ю.// Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: електронний збірник матеріалів ХХІV міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Переяслав -Хмельницький, 28 квітня 2017 р.). – Переяслав -Хмельницький, 2017. - Випуск 24. – 394 с.
8. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.]/ Ольга Михайлівна Петроє. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 60 с.
9. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 152 с.
10. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: Монографія / Л.П. Петрашко. – К.: КНЕУ, 2013. - 342 с.

Додаткова література

1. Гоголя О.П., Кудінова І.П. Корпоративно соціальна відповідальність у бізнесі: навч.посібник.: Видавництво національного університету біоресурсів і природокористування України. К: - 2008 р. – 79 с.
2. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О. Денис, О. Дубовик, І. Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М. Саприкіна, Р. Семів, З. Скринник, К.

Телюк; за заг.ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон.наук, проф. А. Я. Кузнецової. – К.: УБС НБУ, 2009.

3. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.-К: 2007.- 80 с.

4. Котлер Ф., Н.Лі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.

5. Лазоренко О. «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій» /— К.: СтилоС, 2007.

6. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» / - К.: Видавництво "Енергія", 2008.

7. Лозниця В.С. Психологія менеджменту.-К., 1997.-241 с.

8. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність у парадигмі глобального управління. Автореферат на здобуття наукового ступеню доктора наук за спеціальністю 08.00.02. – світове господарство і МЕН. – К. – 2013 р. – 41 с.

9. Робоча програма з дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» Запорізького державного університету, кафедри ділової комунікації, укладач – кандидат філологічних наук, доцент кафедри ділової комунікації Я. С. Дибчинська, затвердженої 30 серпня 2011 р. – Запоріжжя – 2011 р. – 27 с.

10. Робоча програма Бердянського державного педагогічного університету, Інституту освітніх інженерно-педагогічних технологій, Кафедри економіки підприємства з дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» - 6 с.

11. Програма навчальної дисципліни Корпоративна соціальна відповідальність для студентів галузі знань «Економіка і підприємництво» та «Менеджмент та адміністрування» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО РОБОЧОЮ ГРУПОЮ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ України у складі: Ушакова Н.М. (керівник), Іванова І. В. (секретар), Банцер В.С.; Баюра Д.О.; Грачева Л.І.; Денис О.Б.; Заярна О.О.; Кузнецова А.Я.; Кулібаба Д.В.; Мачуга Н.З.; Петрое О.М.; Репіна І.М.; Саприкіна М.А.; Супрун Н.А.; Щербініна Ю.О. – Київ – 2010 р.

11. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. – К: 2005.- 48 с.

12. Donaldson T. The Stakeholder Revolution and the Clarkson Principles / Business Ethics Quarterly, 2002. – Vol. 12. – № 2. – P. 107–111.

13. Labour principles of the United Nations Global Compact : A Reference for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008 // http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246.pdf

14. International Instruments and Corporate Social Responsibility: A Booklet to Accompany Training The Labour Dimension of CSR: from Principles to Practice Promoting responsible and sustainable enterprise-level practices at times of crisis a guide for policy-makers and social partners / Stephan Ulrich, Nikolai Rogovsky, David Lamotte; International Labour Office, SustainableEnterprise Programme. -Geneva: ILO, 2009 // http://www.ilo.org/empent/Whatwedo/Publications/lang--en/docName--WCMS_101247/index.htm

Нормативні акти та документи

1. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) [www.globalcompact.org.ua.](http://www.globalcompact.org.ua;);

2. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України від 15.12.2008 - 2008 р.- № 93. -С. 89. –Ст. 3103. http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права// <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

5. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. – Женева: МБП, 1999. – У 2-х т. – 2242 с.
6. Конвенція МОП № 87 «Про свободу асоціації та захист права на організацію», 1948 // <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Конвенція МОП № 98 «Про право на організацію і на ведення колективних переговорів», 1949 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
8. Конвенція МОП № 29 «Про примусову працю», 1930 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
9. Конвенція МОП № 105 «Скасування примусової праці», 1957 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
10. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу», 1973 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
11. Конвенція МОП № 182 «Про найгірші форми дитячої праці», 1999 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
12. Конвенція МОП № 100 «Про рівну винагороду», 1951 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
13. Конвенція МОП № 111 «Про дискримінацію (в галузі праці і занять)», 1958 // <http://zakon1.rada.gov.ua>
14. Декларація Міжнародної організації праці основних принципів та прав у світі праці: ухвалена Міжнародною конференцією праці на її вісімдесят шостій сесії (Женева, 18 червня 1998 року) // http://www.ilo.org/public/english/standards/declaration/declaration_ukrainian.pdf
15. Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств // http://www.oecd.org/department/0,2688,en_2649_34889_1_1_1_1_1,00.
16. Європейська соціальна хартія (переглянута) // ВВР. - 2006. - N 43. - Ст.418
17. Глобальна ініціатива щодо звітності (Global Reporting Initiative, GRI, 2000)
18. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії України 28 черв. 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
19. Кодекс законів про працю України // <http://www.rada.gov.ua>
20. Закон України „Про зайнятість населення” // Відомості Верховної Ради. – 1991. – N 14. – Ст. 170.
21. Закон України „Про колективні договори і угоди” // Відомості Верховної Ради. – 1993. – N 36. – Ст. 361.
22. Закон України „Про професійні спілки України, їх права та гарантії діяльності” // Відомості Верховної Ради. – 1999. – N 45. – Ст. 397.
23. Закон України „Про організації роботодавців” // Відомості Верховної Ради. – 2001. – N 32. – Ст. 171.
24. Закон України „Про оплату праці” // Відомості Верховної Ради. – 1995. – N 17. – Ст. 121.
25. Закон України „Про охорону праці” // Відомості Верховної Ради. – 1992. – N 49. – Ст. 668.
26. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” // Уряд. кур’єр. – 2003. – № 150.
27. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” // Людина і праця. – 2000. – № 7. – С. 3–31.
28. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” // Відомості Верховної Ради. – 1999. – № 23. – Ст. 121.
29. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням” від // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 23. – Ст. 121.
30. Закон України “Про недержавне пенсійне забезпечення” // Уряд. кур’єр. – 2003. – № 169.
31. Закон України «Про екологічний аудит» від 24 червня 2004 року N 1862-IV вихідні дані.

32. Закон України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини»;
33. Положення „Про Національну тристоронню соціально-економічну раду” / Затверджене Указом Президента України від 29.12.2005 №1871 //http://www.rada.gov.ua
34. Концепція подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності”: Затв. Указом Президента України від 11 вересня 2006 р. № 742/2006 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 37. – Ст. 2540.
35. Закон України "Про благодійництво та благодійні організації" від 19 вересня 1997 р. //http://www.rada.gov.ua
36. Закон України «Про захист прав споживачів» //http://www.rada.gov.ua
37. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» //http://www.rada.gov.ua
38. Про розвиток соціального діалогу в Україні: Указ Президента України від 29.12.2005 № 1871. //http://www.rada.gov.ua

Веб-сайти по КСВ і сталому розвитку (CSR and Sustainability web — sites):

<http://www.globalreporting.org>
<http://www.csreurope.org>
<http://www.sustainability-indexes.com/html/news/pressreleases.html>
http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/greenpaper_en.pdf
http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_index.htm
http://europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm
<http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/index.htm>
[http://europa.eu.int/comm/enterprise/environment/index_home/integration
integration_sust-develpm.htm](http://europa.eu.int/comm/enterprise/environment/index_home/integration_integration_sust-develpm.htm)
<http://www.sustainability-indexes.com>